
Informacija o gospodarskim kretanjima

svibanj 2020.

Sažetak

Prema dostupnim mjesečnim pokazateljima u prvom se tromjesečju 2020. realna aktivnost smanjila u odnosu na prethodno tromjesečje te usporila na godišnjoj razini, na što su uvelike utjecali podaci za ožujak u kojima se zrcale prve negativne ekonomske posljedice izazvane pandemijom novoga koronavirusa. U travnju se, zbog obustave gospodarske aktivnosti i velike neizvjesnosti u vezi s tim kako će se epidemiološka situacija razvijati u budućnosti, indeks pouzdanja proizvođača i potrošača snažno pogoršao. Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena smanjila se na 0,6% u ožujku (s 1,5% u veljači), a najveći doprinos tome dali su naftni derivati. Pritisci na deprecijaciju tečaja kune prema euru, koji su započeli početkom ožujka, zaustavljeni su sredinom travnja, nakon čega je tečaj počeo blago aprecirati. Likvidnost domaćega financijskog sustava zbog ekspanzivne je monetarne politike HNB-a i nadalje na visokoj razini, što pogoduje i dalje povoljnim uvjetima financiranja domaćih sektora. U ožujku je zabilježeno zamjetno povećanje neto potraživanja monetarnih institucija od središnje države, na što je u prvom redu utjecala HNB-ova kupnja državnih obveznica na sekundarnom tržištu. U spomenutom se mjesecu ubrzao i godišnji rast plasmana banaka ostalim domaćim sektorima, čemu je pridonijelo ubrzavanje rasta plasmana nefinancijskim poduzećima, dok se godišnji rast plasmana stanovništvu blago usporio. Povećana potražnja za likvidnim deviznim sredstvima rezultirala je snažnim rastom deviznih depozita domaćih sektora. Prema travanjском fiskalnom izvješću opća je država u 2019. ostvarila višak u proračunu od 0,4% BDP-a, pri čemu je to za 0,2 p. b. povoljnije u odnosu na ostvarenje za 2018. godinu.

Model prve procjene BDP-a upućuje na smanjenje realne gospodarske aktivnosti u prvom tromjesečju 2020. u odnosu na kraj prethodne godine i na usporavanje gospodarskog rasta na godišnjoj razini (Slika 1.). Pritom procjena ekonomskih kretanja u prvom tromjesečju odražava nepovoljna kretanja u ožujku koja zrcale ekonomske posljedice pandemije novoga koronavirusa i mjera poduzetih za njezino suzbijanje. Industrijska se proizvodnja u ožujku smanjila za 2,8% u odnosu na veljaču, dok je na razini prvog tromjesečja bila niža za 0,9% u odnosu na prosječno ostvarenje iz prethodna tri mjeseca. Na mjesečnoj razini smanjila se proizvodnja svih glavnih industrijskih grupa osim energije, a na tromjesečnoj samo proizvodnja energije i trajnih potrošačkih dobara (slike 3. i 4.). U ožujku se realni promet od trgovine na malo smanjio za čak 11,7% u odnosu na prethodni mjesec, dok je na tromjesečnoj razini zabilježen pad od 0,6%, pri čemu je jače smanjenje izostalo zbog vrlo povoljnih kretanja u siječnju i veljači (Slika 7.). Građevinska se aktivnost u siječnju i veljači ove godine znatno ubrzala u odnosu na kraj prethodne godine, pri čemu je obujam građevinskih radova porastao za 5,6% na tromjesečnoj razini (slike 5. i 6.).

Rezultati Ankete o potrošačkom optimizmu za travanj 2020. upućuju na snažno pogoršanje očekivanja potrošača. Trend rasta indeksa pouzdanja potrošača zaustavio se u ožujku kao reakcija na pandemiju, dok je mjesečni pad očekivanja u travnju, kada je gospodarska aktivnost gotovo u potpunosti zaustavljena, bio najznačajniji od kada se provodi Anketa. Pritom su se pogoršala očekivanja u svim sastavnicama indeksa pouzdanja, a najviše kada je riječ o očekivanjima što se tiče ukupne ekonomske situacije u Hrvatskoj i očekivanjima financijske situacije u kućanstvu u Hrvatskoj za idućih dvanaest mjeseci u usporedbi sa stanjem danas. Podaci Ankete o pouzdanju poduzeća upućuju na snažan pad poslovnog optimizma u travnju u svim djelatnostima, a najviše u djelatnostima usluga i trgovine (Slika 8.).

I kretanja na tržištu rada znatno su se pogoršala u ožujku i travnju 2020. kao posljedica restriktivnih mjera uvedenih zbog pandemije novoga koronavirusa. Tako se nakon rasta broja zaposlenih u siječnju i veljači njihov broj u ožujku smanjio, čime se prekinuo rastući trend zaposlenosti. U travnju 2020. ubrzao se pad broja zaposlenih, pri čemu je najveće smanjenje broja zaposlenih zabilježeno u djelatnosti smještaja i hrane, koja

je i bila najviše pod utjecajem restriktivnih mjera (Slika 14.). Izraženi priljev novonezaposlenih osoba u evidenciju HZZ-a doveo je do porasta broja nezaposlenih u ožujku 2020. godine, unatoč daljnjem nastavku brisanja iz evidencije. Rast nezaposlenosti ubrzao se u travnju, na što upućuju posljednji dostupni podaci (stanje na dan 30. 4.). Povećanje broja nezaposlenih odrazilo se i na administrativnu stopu nezaposlenosti, koja je u ožujku 2020. porasla na 7,7% sa 6,9% koliko je u prosjeku iznosila u prethodna dva mjeseca, dok bi u travnju ona mogla biti iznad 9% (Slika 15.). Kada je riječ o plaćama, u prvom se tromjesečju 2020. ubrzao njihov rast u odnosu na četvrto tromjesečje 2019., pri čemu je rast plaća bio široko rasprostranjen (Slika 16.).¹

Potrošačke su se cijene u ožujku povećale za 0,2% u odnosu na prethodni mjesec (Tablica 1.). Najveći doprinos rastu cijena dalo je sezonsko poskupljenje odjeće i obuće te, manje izraženo, poskupljenje voća i mesa. Rast potrošačkih cijena u ožujku uvelike je ublažilo pojeftinjenje naftnih derivata koje odražava značajno smanjenje cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Cijena barela sirove nafte tipa Brent tako je krajem ožujka iznosila 21 USD, u usporedbi s 50 USD krajem veljače.² Pad cijena sirove nafte, čija je godišnja stopa promjene u ožujku iznosila –50%, rezultat je smanjenja potražnje zbog pogoršanih izgleda za globalni gospodarski rast izazvanih pandemijom i nepostizanja dogovora između zemalja članica OPEC-a, Rusije i drugih zemalja izvoznica sirove nafte o smanjenju proizvodnje sirove nafte. Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena usporila se s 1,5% u veljači na 0,6% u ožujku (Slika 18.), a najveći doprinos tome dali su naftni derivati (–0,8 postotnih bodova). Godišnja stopa temeljne inflacije usporila se za 0,2 postotna boda, s 1,5% u veljači na 1,3% u ožujku, ponajviše zbog smanjenja godišnje stope promjene cijena obuće, mlijeka, zračnog prijevoza i zdravstvenog osiguranja. S druge strane, godišnja stopa rasta proizvođačkih cijena na domaćem tržištu (bez energije) ubrzala se s 0,3% u veljači na 0,5% u ožujku, pri čemu se ističe povećanje godišnjeg rasta cijena u proizvodnji prehrambenih proizvoda.

Nakon pada u posljednjem tromjesečju 2019., dinamika robne razmjene zamjetno se intenzivirala na početku 2020. godine. To se prije svega odnosi na robni izvoz koji se u siječnju

1 Državni zavod za statistiku 20. je travnja, zajedno s objavljenim podacima o plaćama isplaćenima u ožujku za veljaču 2020. prema načelu ekvivalenta punoga radnog vremena, objavio i podatke za 2019. o plaćama prema promijenjenoj metodologiji u analitičke svrhe.

2 Unatoč privremenom rastu do 30 USD početkom travnja, cijena sirove nafte u nastavku je travnja pala i na kraju mjeseca iznosila je 23 USD.

povećao za 5,5% u odnosu na prosjek posljednja tri mjeseca (Slika 10.). Izvoz koji isključuje energente povećao se za 4,8%, a tome je posebice pridonio izvoz ostalih prijevoznih sredstava (uglavnom brodova), zatim kapitalnih proizvoda (prije svega električnih strojeva, aparata i uređaja) te prehrambenih proizvoda. Ukupan se robni uvoz u siječnju povećao za 2,6% u odnosu na prosjek posljednjeg tromjesečja 2019. godine, dok se uvoz bez energenata povećao za 2,2% (Slika 11.). Na rast suženog agregata uvoza najviše su utjecali medicinski i farmaceutski proizvodi, cestovna vozila (Slika 12.) te proizvodi tekstilne industrije i prehrambeni proizvodi. Prvi rezultati za veljaču upućuju na još snažniji rast robnog izvoza i uvoza u prva dva mjeseca 2020. (za 8,8% odnosno za 6,2%) u odnosu na prethodno tromjesečje.

Pritisci na deprecijaciju tečaja kune prema euru, koji su započeli početkom ožujka, nastavili su se i tijekom prve polovine travnja. HNB se u tri navrata tijekom travnja pojavio na deviznom tržištu i izvan aukcije prodao manje iznose deviza bankama (ukupno 50,0 mil. EUR) kada su se na tržištu, koje inače karakteriziraju vrlo niski promet, pojavile veće pojedinačne kupnje deviza koje su mogle pojačati potražnju i stvoriti deprecijacijska očekivanja. Sredinom travnja tečaj se stabilizirao i počeo blago aprecirati. Umirujuće je na devizno tržište i kretanje tečaja djelovao i dogovor HNB-a i Europske središnje banke o uspostavljanju linije za valutni ugovor o razmjeni (engl. *swap line*) koji je sklopljen zbog mjera opreza, a omogućuje razmjenu kuna za eure u iznosu od 2 mlrd. EUR. Na kraju travnja tečaj je iznosio 7,55 EUR/HRK, što je aprecijacija od 0,7% u usporedbi s tečajem od 7,61 EUR/HRK koliko je iznosio na kraju ožujka (Slika 21.). Nominalni efektivni tečaj kune tijekom travnja blago je ojačao i na kraju mjeseca bio je za 0,5% niži u odnosu na kraj ožujka. Pritom je jačanje kune prema euru bilo ublaženo slabljenjem kune poglavito prema američkom dolaru i juanu renminbiju, što odražava jačanje tih valuta prema euru na svjetskom deviznom tržištu.

Kratkoročne kamatne stope na europskom tržištu novca zadržale su se i u travnju u negativnom području, ali njihovo kretanje nije bilo jednoznačno. Prekonoćna kamatna stopa na bankarskom tržištu europodručja EONIA blago se smanjila tijekom travnja i na kraju mjeseca iznosila je -0,45%. Nasuprot tome, kriza uzrokovana pandemijom potaknula je postroživanje financijskih uvjeta na europskom međubankovnom tržištu te se šestomjesečni EURIBOR tijekom travnja nastavio povećavati i na kraju mjeseca dosegnuo -0,17%, što je najviša razina u posljednje četiri godine (Slika 24.). Premije za rizik europskih zemalja s tržištima u nastajanju u travnju su ostale razmjerno stabilne, nakon što su se u ožujku povećale (Slika 25.). Premija za rizik za Hrvatsku na kraju travnja iznosila je 79 baznih bodova, što je približno jednako razini s kraja ožujka. No, u travnju se nastavio rast indeksa EMBI za Hrvatsku, što upućuje na rast cijene inozemnog zaduživanja (Slika 29.).

Likvidnost domaćega financijskog sustava zbog ekspanzivne je monetarne politike HNB-a i nadalje na visokoj razini. Tako je prosječni dnevni višak kunske likvidnosti u travnju iznosio čak 32,8 mlrd. kuna, čemu je pridonijelo i održavanje redovitih tjednih operacija. Na domaćem je prekonoćnom međubankovnom tržištu, nakon deset mjeseci bez prometa, u travnju ostvaren promet prekonoćnih međubankovnih zajmova uz prosječnu kamatnu stopu od 0,1% (Slika 27.). U ostalim je segmentima na prekonoćnom međubankovnom tržištu tijekom travnja zabilježen manji obujam trgovanja nego u ožujku, dok su se implicitna kamatna stopa na trgovanje deviznim zamjenskim izvedenicama (engl. *fx swap*) i kamatna stopa na repo poslove banaka blago povećale. U travnju je održana i aukcija

trezorskih zapisa Ministarstva financija na kojoj su plasirani jednogodišnji kunski trezorski zapisi uz kamatnu stopu koja je nepromijenjena od listopada 2019., a iznosi 0,06% (Slika 28.). Osim izdanja kunskih trezorskih zapisa, država je na kraju travnja održala aukciju na kojoj je refinancirala 1,0 mlrd. EUR dospjelih trezorskih zapisa novim izdanjem u jednakom iznosu s dospijecom od 364 dana uz kamatnu stopu od 0,06% ili 0,06 postotnih bodova više od izdanja u siječnju 2019.

Kamatne su se stope banaka na novoodobrene kredite poduzećima i stanovništvu tijekom ožujka uglavnom smanjivale ili su ostale gotovo nepromijenjene (slike 28., 29. i 30.). Znatnije su se smanjile kamatne stope na prvi put ugovorene kunske kredite poduzećima za obrtna sredstva, a istodobno su porasle kamatne stope na kredite za investicije s valutnom klauzulom (Slika 31.). Kod stanovništva su kamatne stope na prvi put ugovorene stambene i potrošačke kredite bile na gotovo jednakoj razini kao u veljači (slike 32. i 33.). Kada je riječ o depozitima, kamatna stopa na oročene depozite stanovništva nije se znatnije mijenjala tijekom ožujka, dok se za poduzeća smanjila (slike 34. i 35.). Pritom se razlika između kamatnih stopa na ukupne nove kredite i depozite smanjila u ožujku na 4,8 postotnih bodova, dok se razlika između kamatnih stopa na stanja kredita i depozita zadržala na 4,2 postotna boda (Slika 37.).

Monetarna kretanja u ožujku 2020. obilježilo je snažan rast neto domaće aktive (NDA) i smanjenje neto inozemne aktive (NIA), što je rezultiralo povećanjem ukupnih likvidnih sredstava (M4) za 9,1 mlrd. kuna ili 2,7%. Povećanje NDA bilo je posljedica zamjetnog povećanja neto potraživanja monetarnih institucija od središnje države, na što je u prvom redu utjecala HNB-ova kupnja državnih obveznica na sekundarnom tržištu u iznosu od 4,5 mlrd. kuna, te rasta plasmana ostalim domaćim sektorima. Rastu M4 pridonijelo je i već spomenuto slabljenje kune prema euru u ožujku. Kada je riječ o promjenama u strukturi neto inozemne aktive, devizne intervencije kojima je HNB prodavao devize na tržištu utjecale su na smanjenje NIA-e središnje banke uz istovremeno povećanje NIA-e kreditnih institucija. Što se tiče sastavnica M4, tijekom ožujka je ostvaren najveći postotni mjesečni rast deviznih depozita još od 2007. godine (na osnovi transakcija). Rast deviznih depozita bio je rezultat povećane potražnje za likvidnim deviznim sredstvima u uvjetima neizvjesnosti glede gospodarskih posljedica pandemije. U skladu s tim velik utjecaj na porast deviznih depozita imala su povlačenja sredstava iz otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (UCITS fondovi). Tijekom ožujka porastao je i gotov novac izvan kreditnih institucija, dok su se kunski depoziti smanjili. Na godišnjoj razini ostvareno je zamjetno ubrzanje godišnjeg rasta M4 na 7,6%, na osnovi transakcija (Slika 49.), dok se godišnji rast novčane mase (M1) smanjio na 17,2% (Slika 48.). Zbog rasta deviznih depozita kvazinovac se na godišnjoj razini povećao za 1,7% (na osnovi transakcija), nakon što je tri godine kontinuirano bilježilo negativne stope promjene.

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) povećali su se u ožujku za 2,9 mlrd. kuna, a njihov se godišnji rast ubrzao na 5,6%, na osnovi transakcija (Slika 40.). Pritom su plasmani nefinancijskim poduzećima zabilježili ubrzanje rasta na godišnjoj razini na 4,2% (Slika 41.), čemu je djelomice pridonijelo i iščezavanje preostalog dijela negativnog učinka aktiviranja državnih jamstava brodogradilištima. S druge strane, godišnji se rast plasmana stanovništvu usporio na 6,1% (Slika 42.), potaknut uglavnom usporavanjem godišnjeg rasta gotovinskih nenamjenskih kredita (9,1%), dok se rast stambenih kredita tek blago usporio na 6,6%. Što se tiče valutne strukture, zbog slabljenja kune u ožujku je zabilježen blagi pad udjela kunskih plasmana u

ukupnim plasmanima stanovništvu (Slika 47.), prvi put od početka 2015. godine. Godišnji rast nominalnog stanja plasmana u ožujku (5,0%) i dalje je manji od rasta na osnovi transakcija, što je uglavnom posljedica prodaja nenaplativih plasmana poduzećima.

Bruto međunarodne pričuve smanjile su se tijekom travnja 2020. za 0,5 mlrd. EUR ili 3,2% i na kraju mjeseca iznosile su 16,0 mlrd. EUR (Slika 56.). Kao i prethodnog mjeseca, smanjenje pričuva bilo je rezultat prodaja³ deviza bankama radi očuvanja stabilnosti tečaja kune prema euru. U odnosu na kraj prethodne godine bruto međunarodne pričuve bile su manje za 2,6 mlrd. EUR ili 13,9%. Neto međunarodne pričuve smanjile su se tijekom travnja za 0,6 mlrd. EUR ili 4,0% te su krajem mjeseca iznosile 15,2 mlrd. EUR.

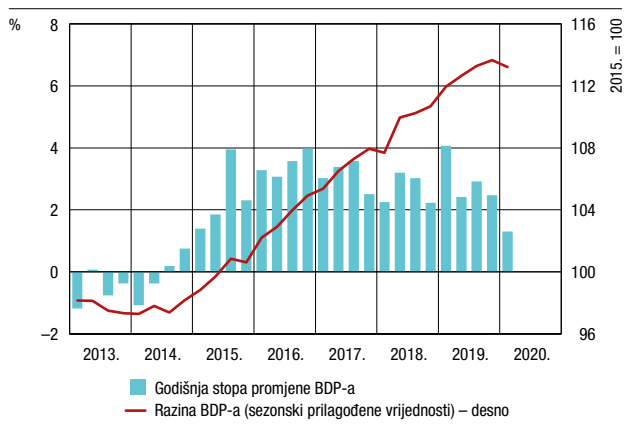
Tijekom prva dva mjeseca 2020. zabilježen je rast neto inozemnog duga domaćih sektora za 0,3 mlrd. EUR (Slika 60.). Tome je najviše pridonijelo pogoršanje neto inozemne pozicije države i kreditnih institucija te, znatno manje izraženo, središnje banke. S druge strane, nepovoljna su kretanja ublažena primjetnim smanjenjem neto inozemne zaduženosti ostalih domaćih sektora. Na kraju veljače 2020. bruto inozemni dug dosegnuo je 42,0 mlrd. EUR (Slika 62.), što je za 1,1 mlrd. EUR više u odnosu na kraj prethodne godine.

Izješće o proceduri pri prekomjernom proračunskom manjku i razini duga opće države iz travnja ove godine pokazuje da

je i u 2019. ostvaren pozitivan saldo proračuna opće države, i to nešto veći u odnosu na prethodnu godinu. Višak opće države tako je u prošloj godini iznosio 0,4% BDP-a, što je poboljšanje od 0,2 postotna boda u odnosu na višak ostvaren u 2018. Pritom je poboljšanje salda posljedica snažnog rasta prihodne strane proračuna, koja se povećala za 6,7% na godišnjoj razini, odražavajući rast svih glavnih kategorija prihoda. Posljedično je udio ukupnih prihoda u BDP-u povećan u odnosu na prethodnu godinu za 1 postotni bod, odnosno na 47,5% BDP-a. Rashodna je strana proračuna rasla tek nešto slabijom dinamikom (6,3%) odražavajući rast svih kategorija osim ostalih tekućih rashoda. Udio ukupnih rashoda u BDP-u također se povećao u odnosu na 2018., i to za 0,8 postotnih bodova, na 47,1% BDP-a. Rastu prihoda i rashoda u 2019. pogodovalo je i snažnije korištenje fondova EU-a, ali te transakcije u načelu imaju neutralni učinak na saldo opće države. Prihodi opće države od fondova EU-a dosegli su 1,5% BDP, što je povećanje za 0,6 postotnih bodova u odnosu na prethodnu godinu.

Prema podacima Ministarstva financija⁴ u prvom tromjesečju 2020. ostvaren je za oko 1,6 mlrd. kuna veći manjak u proračunu središnje države u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, i to zbog nešto izraženijeg povećanja rashoda u odnosu na prihode. Javni je dug u siječnju 2020. iznosio 291,6 mlrd. kuna, što je smanjenje od oko 1,4 mlrd. kuna u odnosu na prosinac 2019.

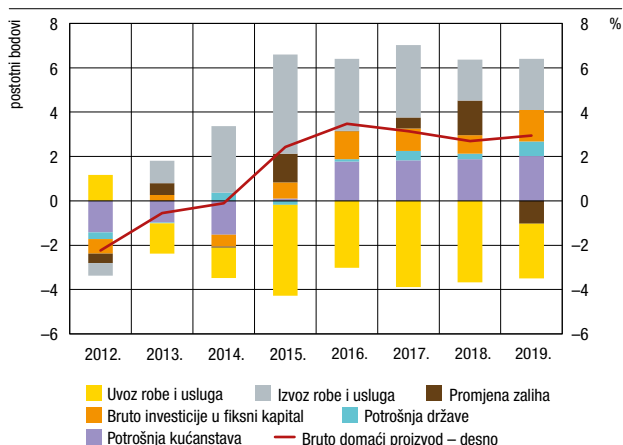
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2020. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na osnovi podataka objavljenih do 30. travnja 2020.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

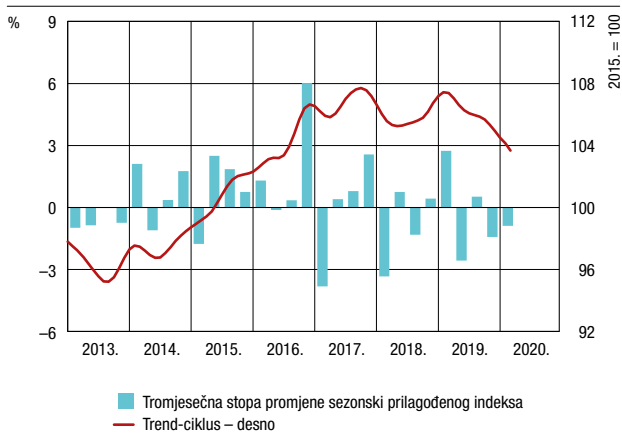

Izvor: DZS

³ Pritom je bitno napomenuti da je devizna intervencija putem aukcije koja je provedena na posljednji dan ožujka u iznosu od 618,15 mil. EUR imala učinak na monetarne agregate u travnju budući da je namira bila 2. travnja 2020.

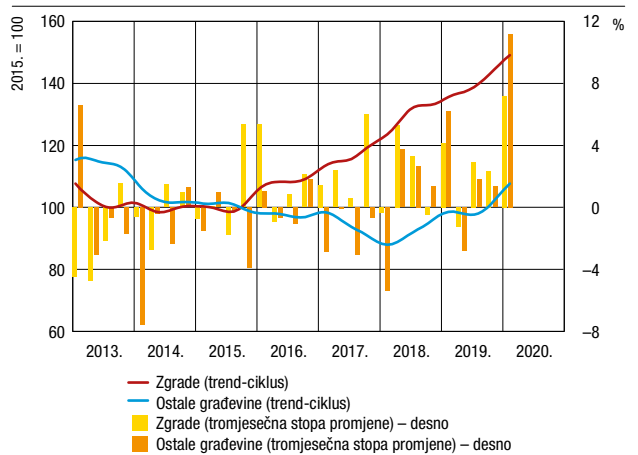
⁴ Mjesečni podaci za središnju državu, državnu upravu i podsektore socijalne sigurnosti koji se prema zahtjevima Direktive Vijeća 2011/85/EU moraju objaviti prije kraja sljedećega kalendarskog mjeseca. Objavljeni podaci odnose se na jedinice opće države prema obuhvatu statističke metodologije ESA 2010, osim podataka za lokalnu državu, koji se objavljuju tromjesečno.

Slika 3. Industrijska proizvodnja

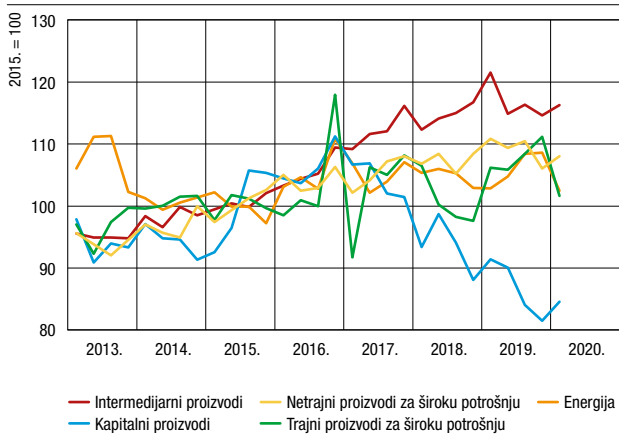
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

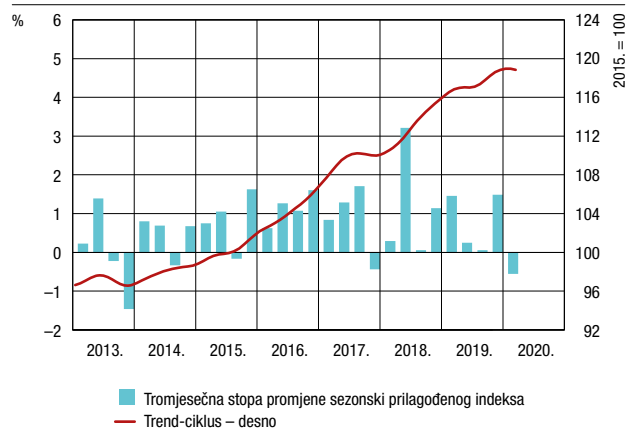
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama sezonski prilagođeni indeksi

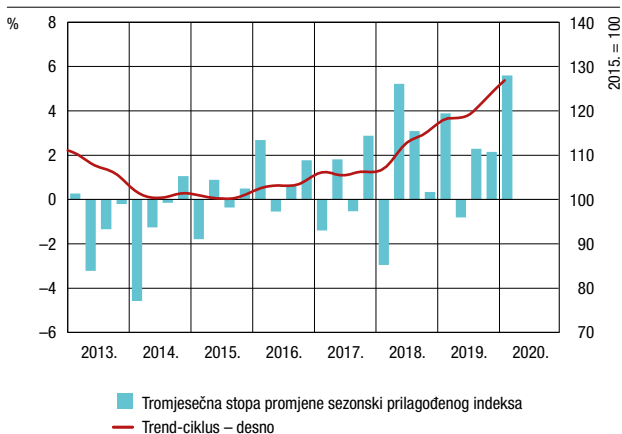
Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.
 Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

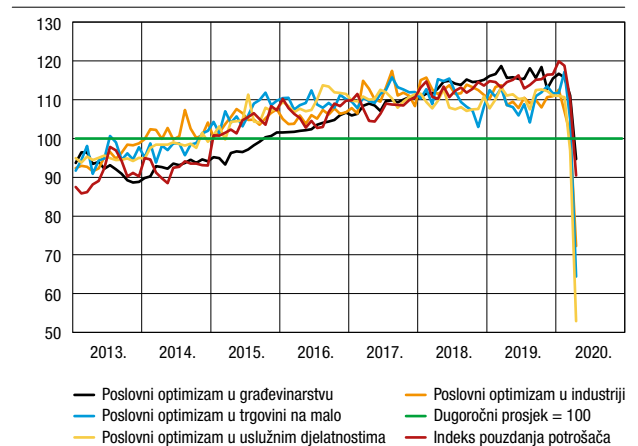
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

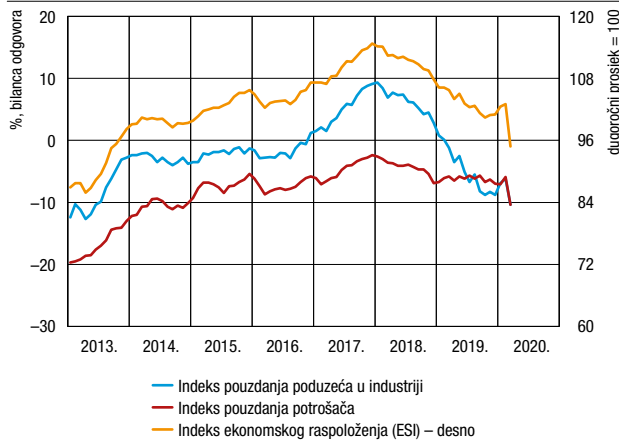
Podatak za prvo tromjesečje 2020. odnosi se na siječanj i veljaču.
 Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji potrošačkog i poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

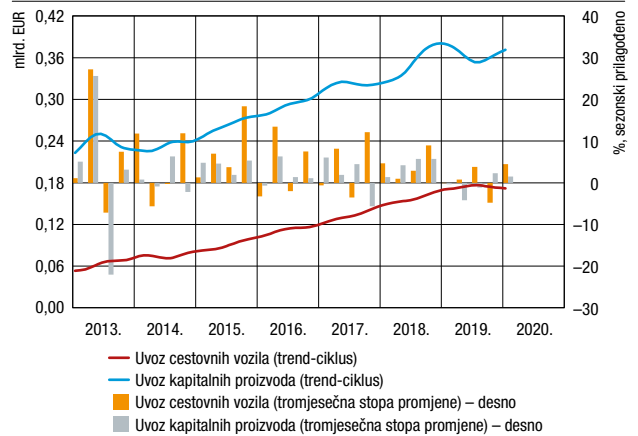
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u
sezonski prilagođene serije

Izvor: Eurostat

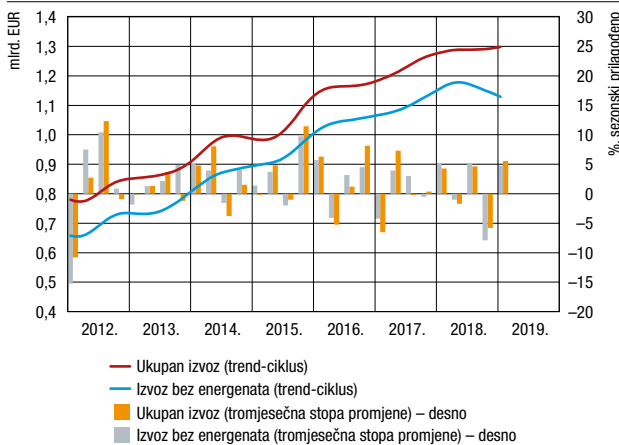
Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77. Podaci za prvo tromjesečje 2020. odnose se na siječanj.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

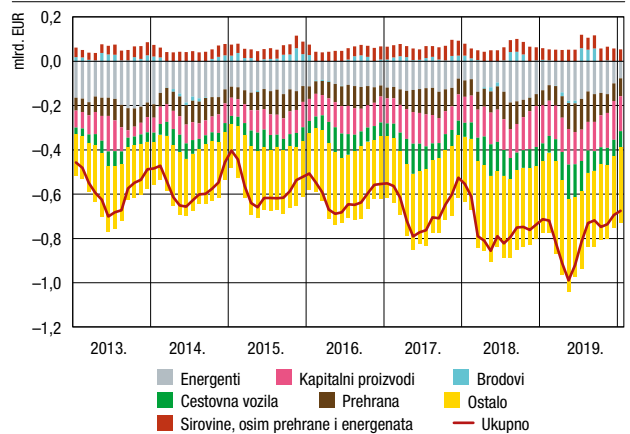
Slika 10. Robni izvoz (fob)

Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2020. odnose se na siječanj.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

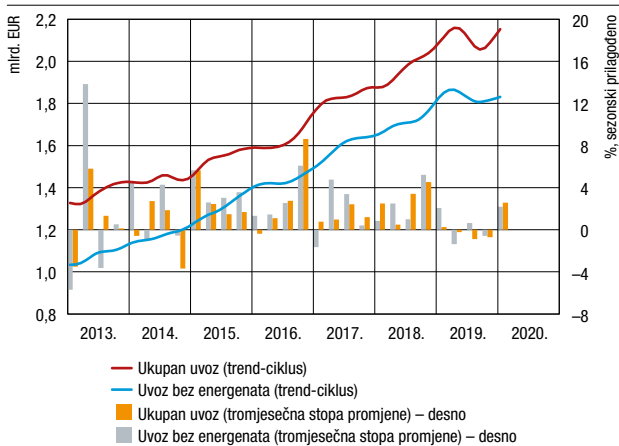
Slika 13. Saldo robne razmjene

Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Podaci zaključno sa siječnjem 2020.

Izvor: DZS

Slika 11. Robni uvoz (cif)

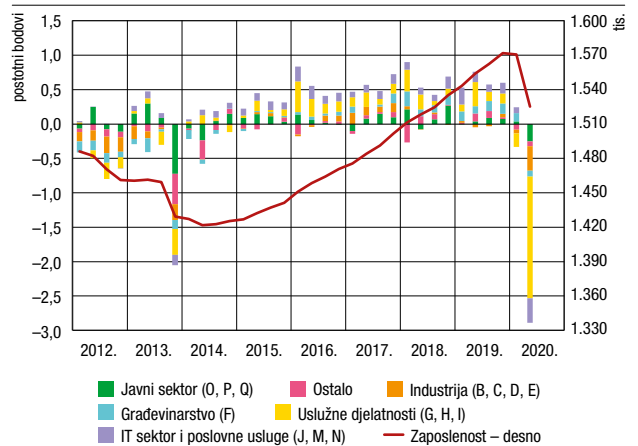

Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2020. odnose se na siječanj.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 14. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a

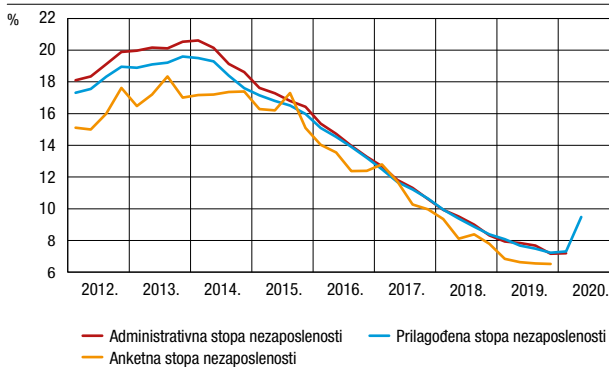
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Napomena: Podaci za drugo tromjesečje 2020. odnose se na travanj.

Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

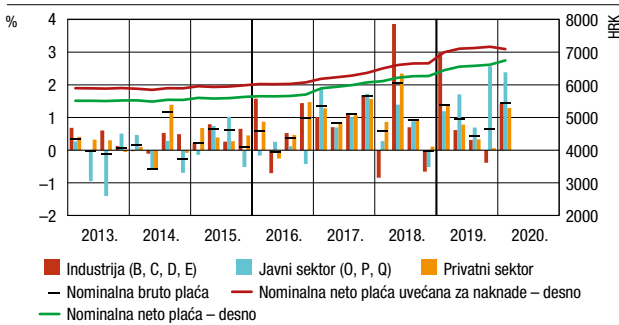
Slika 15. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

Napomena: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. uzimaju se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Podaci o zaposlenosti revidirani su unatrag od siječnja 2016. do srpnja 2019. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a).

Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

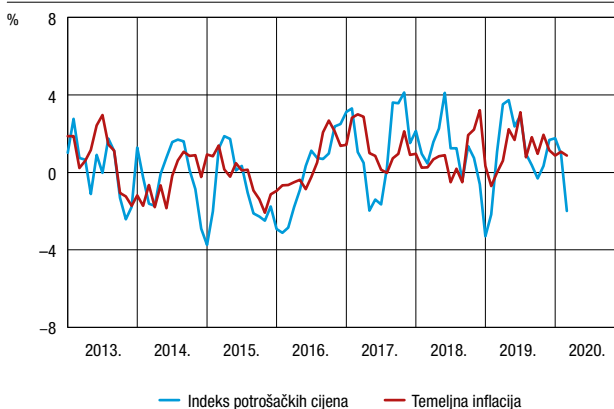
Slika 16. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, tromjesečna stopa promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD. Podaci o prosječnim plaćama isplaćenima u veljači 2020. izračunati su prema ekvivalentu punoga radnog vremena, dok se prije prosječna plaća računala tako da se ukupne isplate podijele s brojem zaposlenih koji su primili te isplate (zaposleni koji su radili manje od 80 sati mjesečno bili su isključeni). Podaci o plaćama u 2019. prema načelu ekvivalenta punog radnog vremena objavljeni su u analitičke svrhe. Podaci o isplaćenim naknadama prije 2016. godine procjena su HNB-a.

Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

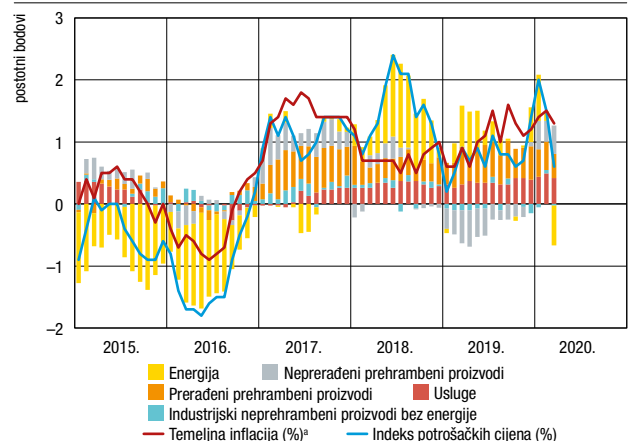
Tablica 1. Cjenovni pokazatelji
godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	II. 20.	III. 20.	III. 19.	III. 20.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	1,5	0,6	1,0	0,2
Energija	0,9	-3,8	1,5	-3,2
Nepretrađeni prehrambeni proizvodi	4,1	5,6	-0,6	0,8
Prerađeni prehrambeni proizvodi	2,0	1,7	0,4	0,1
Industrijski neprehrambeni proizvodi bez energije	0,2	-0,1	3,0	2,8
Usluge	1,9	1,6	0,1	-0,1
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	1,5	1,3	1,2	1,0
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	1,3	-1,2	0,6	-1,9
Cijene sirove nafte Brent (USD)	-14,2	-50,3	3,6	-40,0
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata, USD)	-3,8	-4,5	-1,2	-2,0

Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

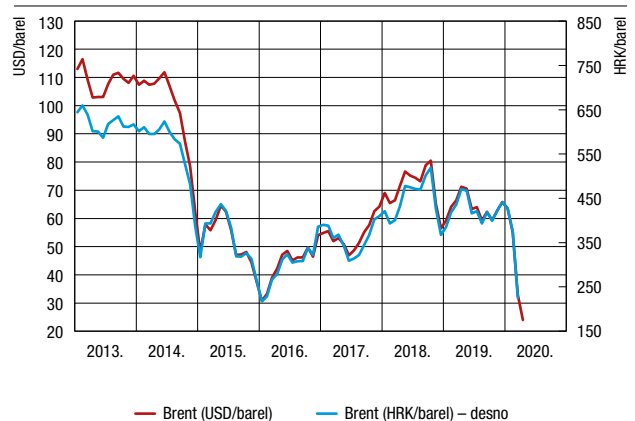
Slika 18. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

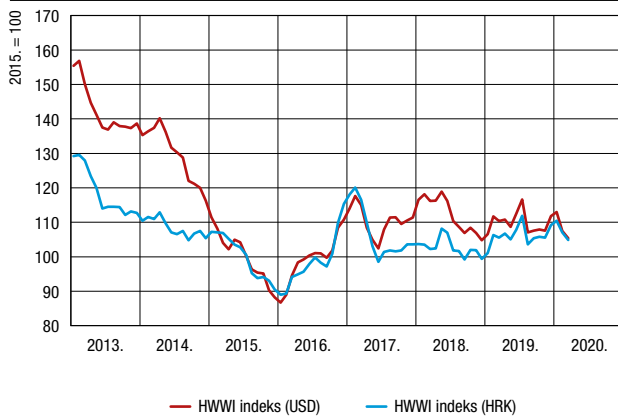
Slika 19. Cijene sirove nafte (Brent)

Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

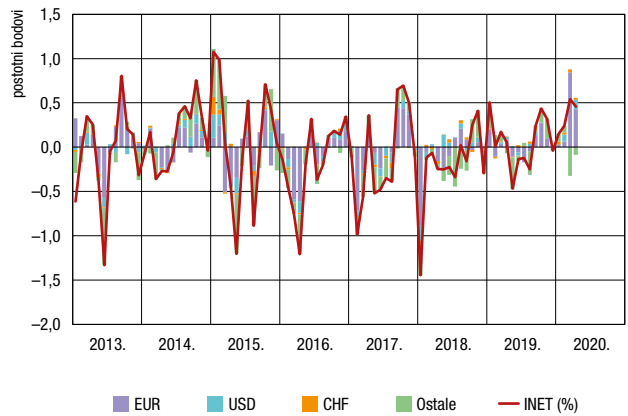

Slika 20. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

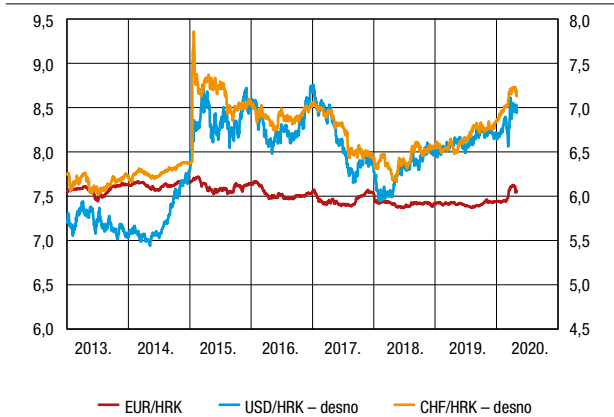
Izvori: HWWI; izračun HNB-a

Slika 23. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)

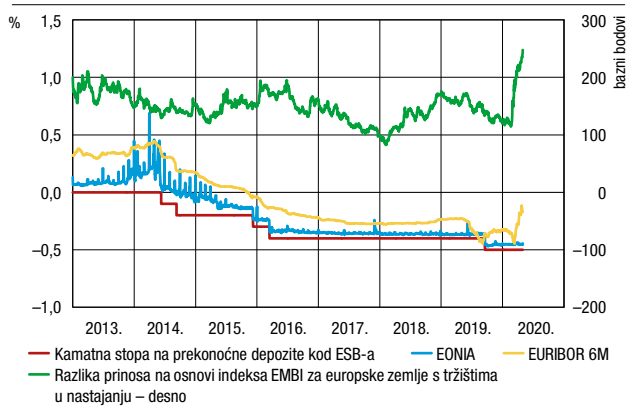
^a Negativne vrijednosti označuju doprinosi aprecijaciji INET-a.
Izvor: HNB

Slika 21. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku srednji tečaj HNB-a

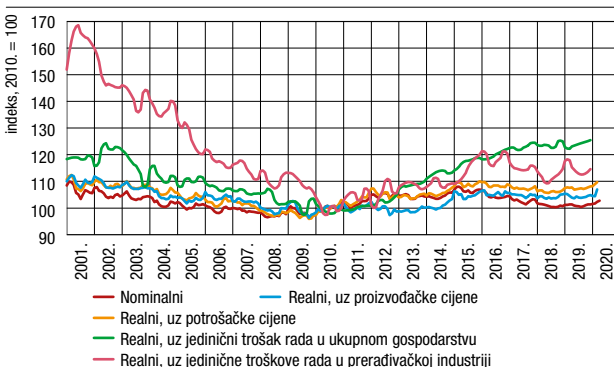
Izvor: HNB

Slika 24. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.
Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

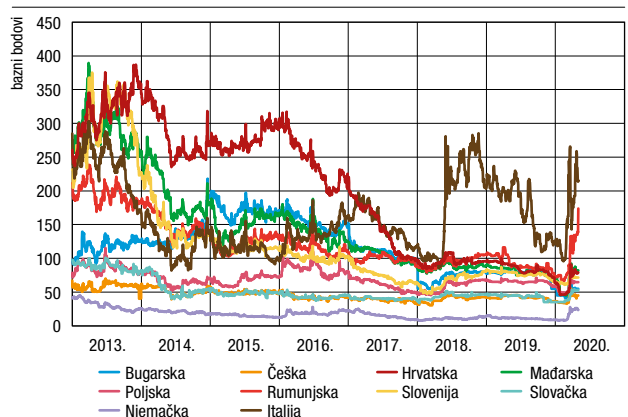
Slika 22. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

Izvor: HNB

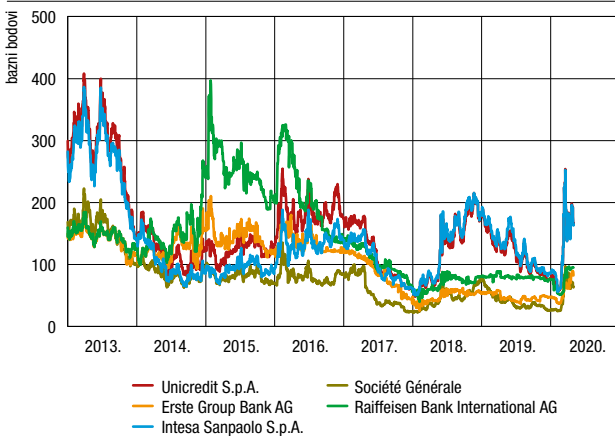
Slika 25. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

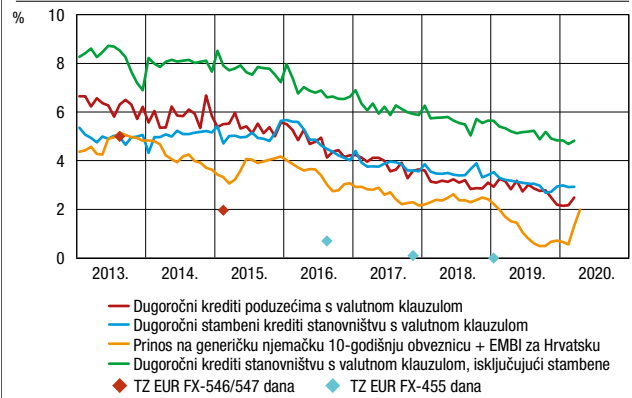
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

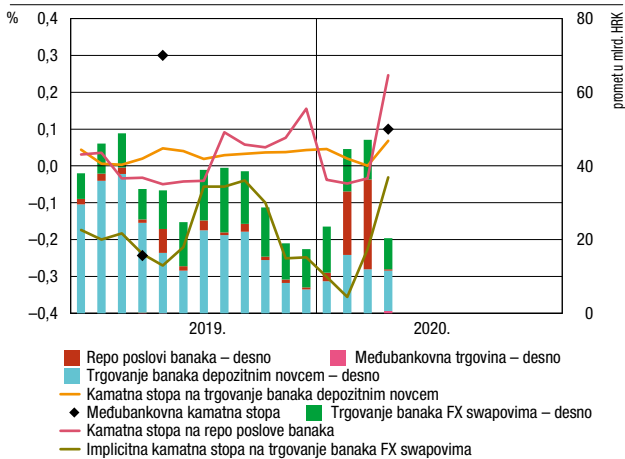
Slika 29. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

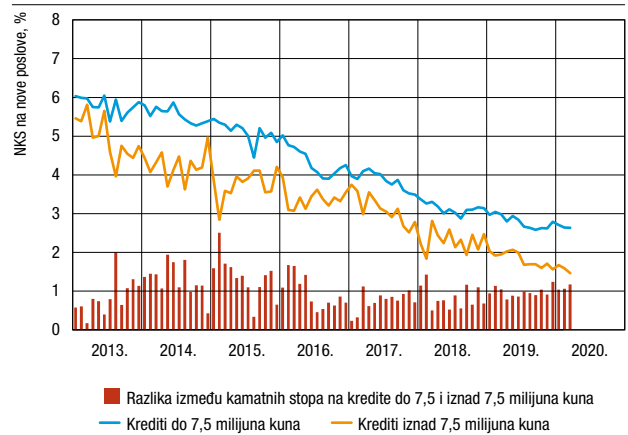
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 27. Prekonočne kamatne stope i prometi

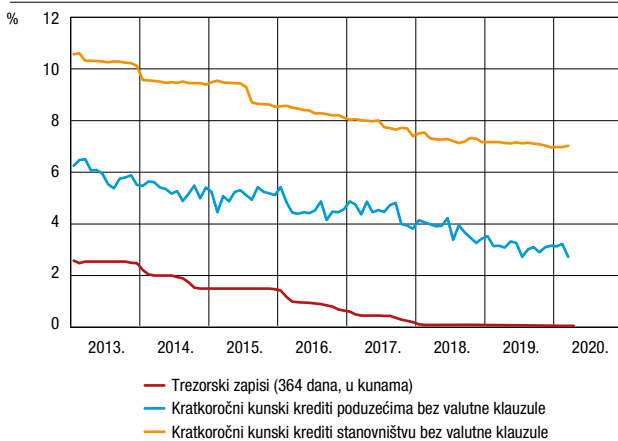
Izvor: HNB

Slika 30. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

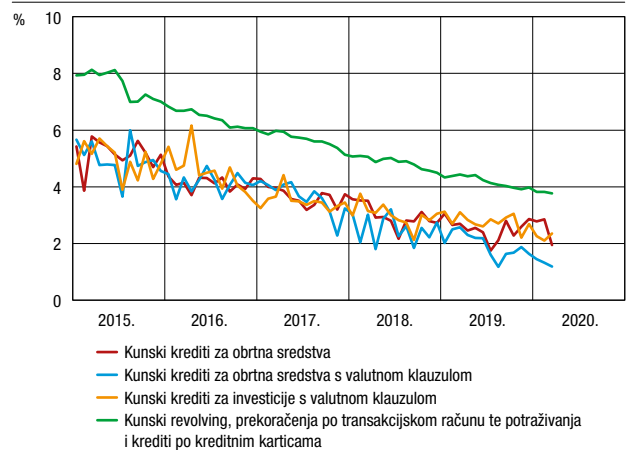
Izvor: HNB

Slika 28. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

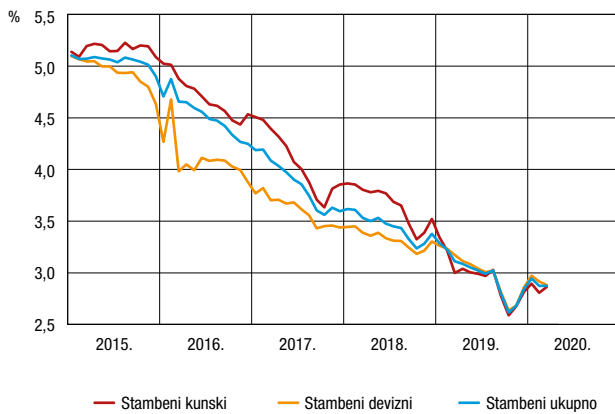
Izvori: MF; HNB

Slika 31. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

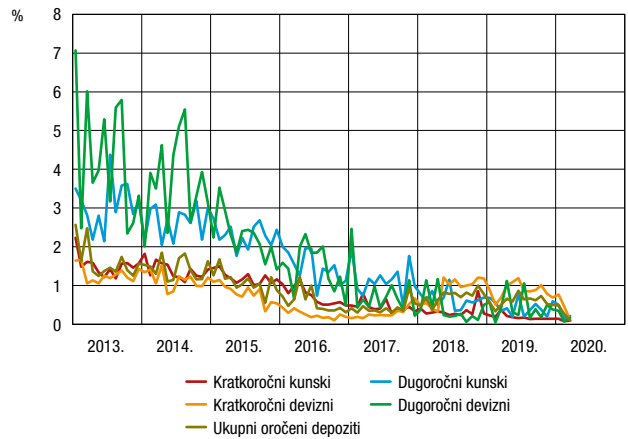
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

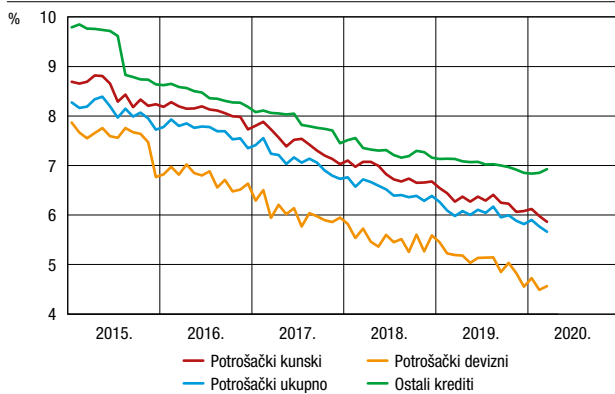
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

Izvor: HNB

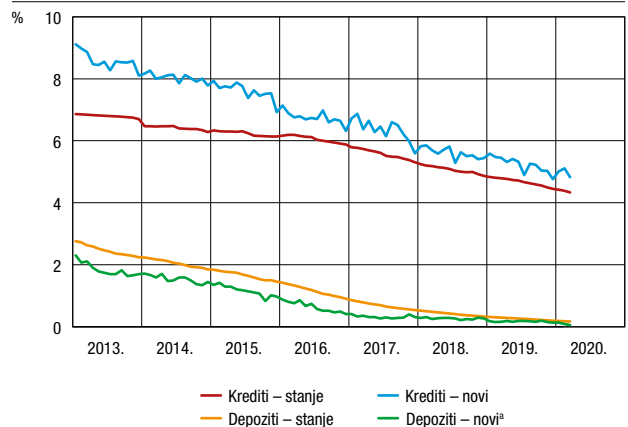
Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnove kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

Izvor: HNB

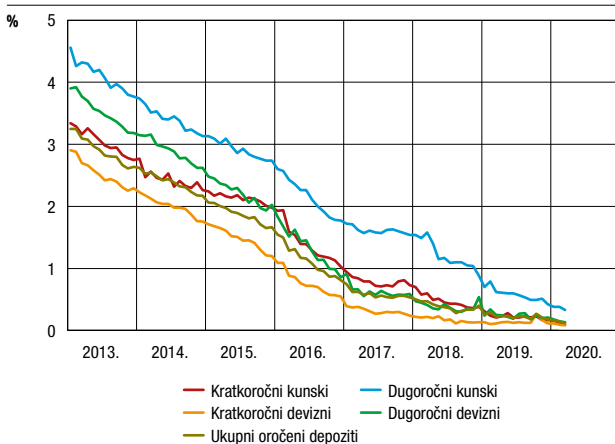
Slika 36. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.

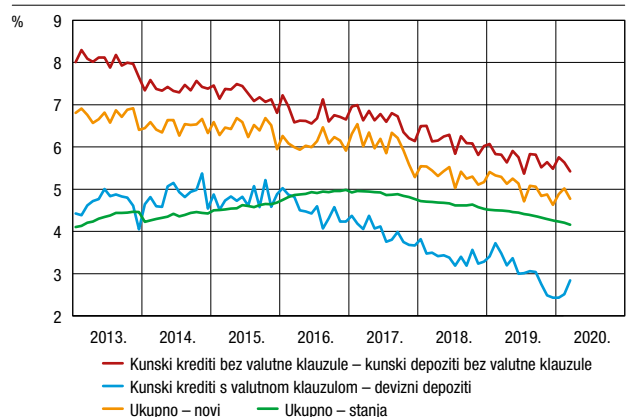
Izvor: HNB

Slika 34. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

Izvor: HNB

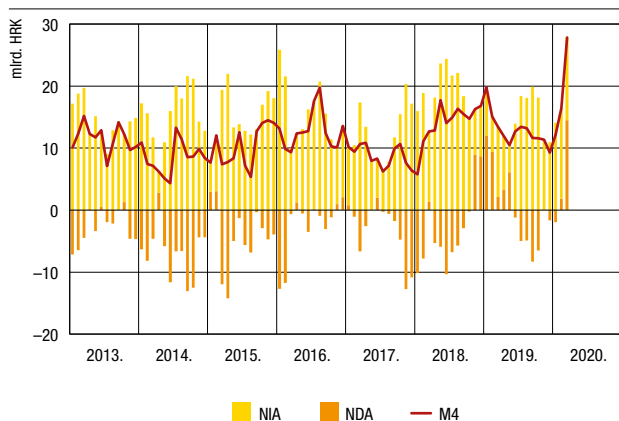
Slika 37. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

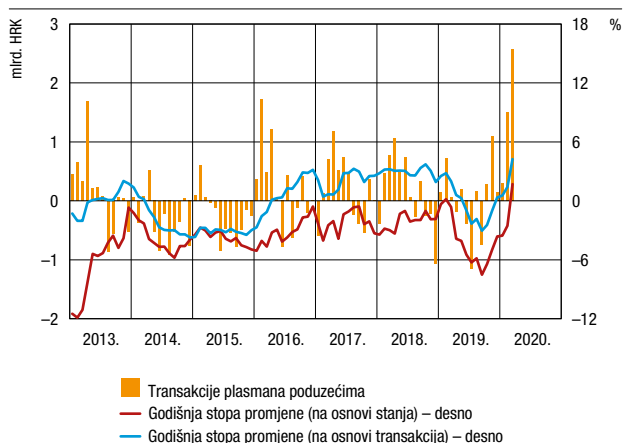
Izvor: HNB

**Slika 38. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4)
apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci**

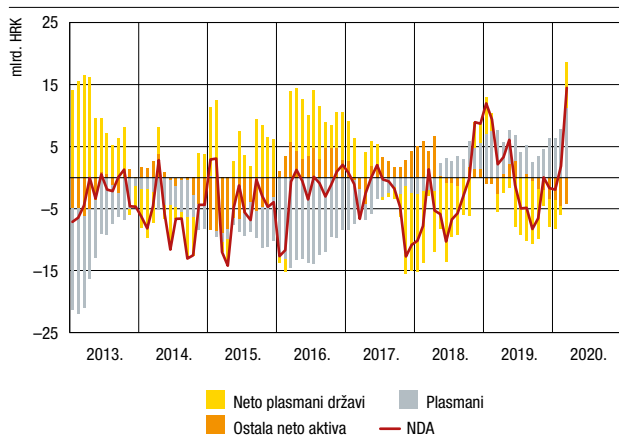
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani poduzećima

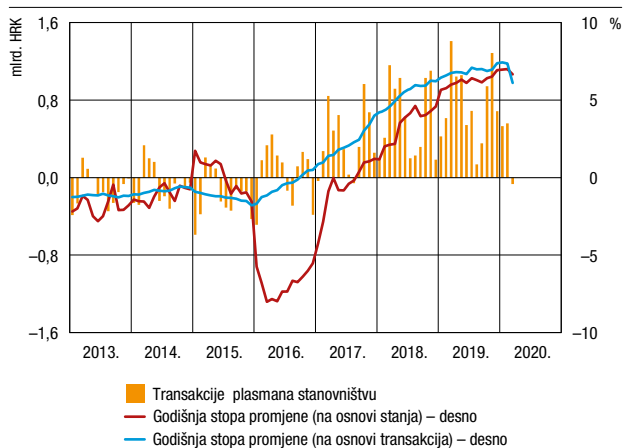
Izvor: HNB

**Slika 39. Neto domaća aktiva, struktura
apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci**

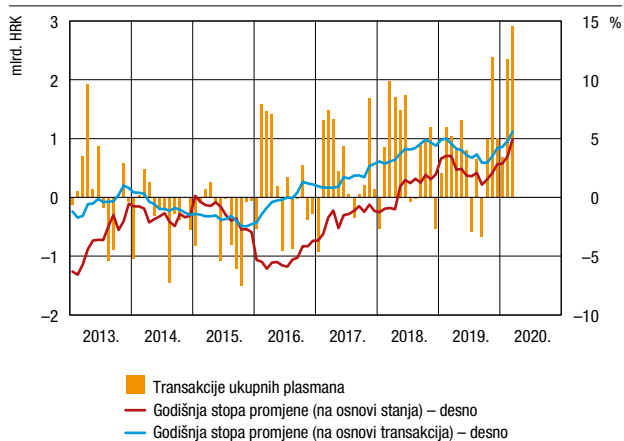
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani stanovništvu

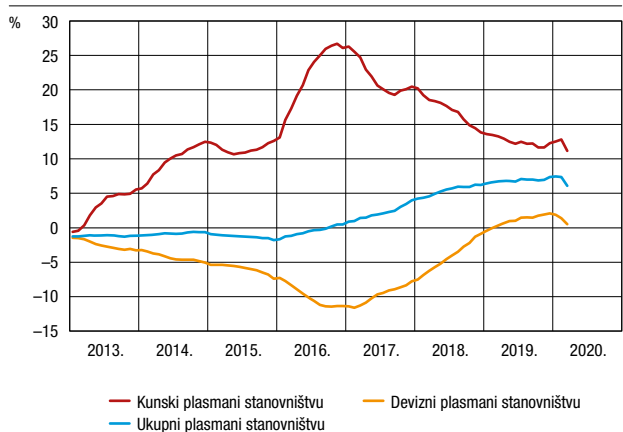
Izvor: HNB

Slika 40. Plasmani

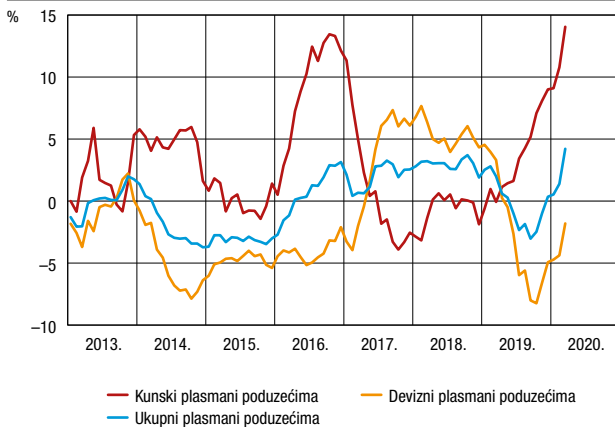
Izvor: HNB

**Slika 43. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu
na osnovi transakcija**

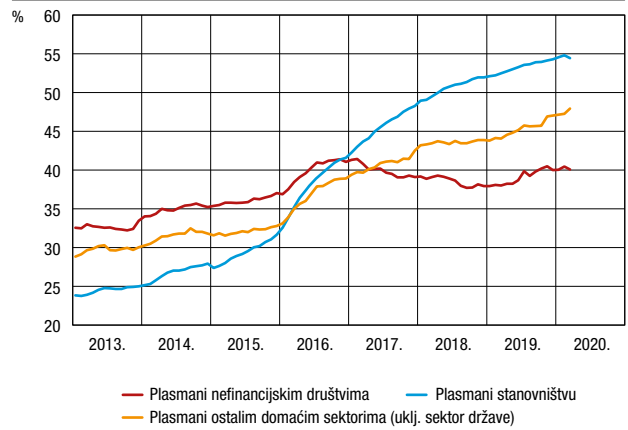
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

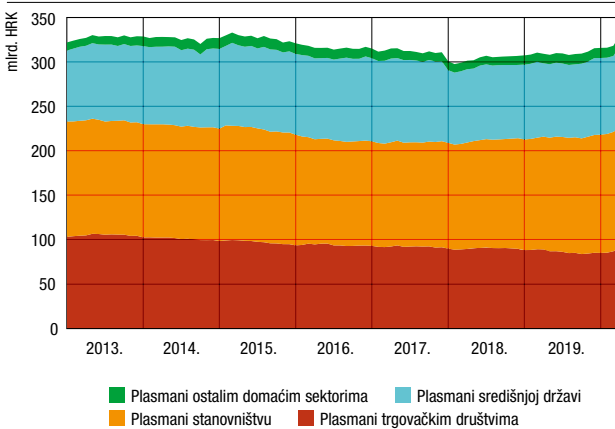
Izvor: HNB

Slika 47. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

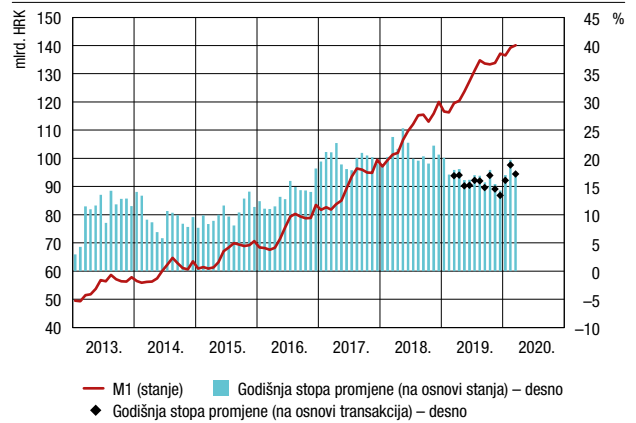
Izvor: HNB

Slika 45. Struktura plasmana kreditnih institucija

Izvor: HNB

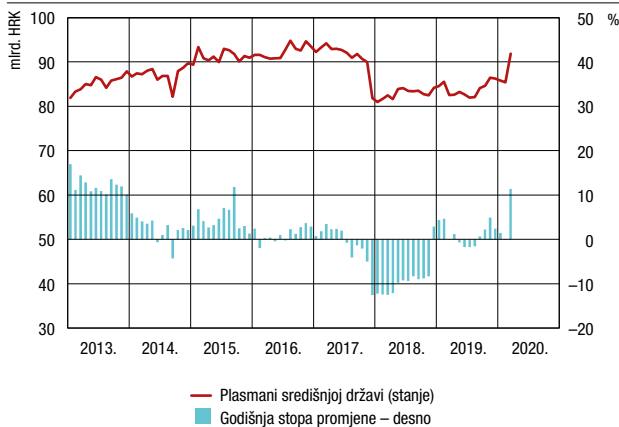
Slika 48. Novčana masa (M1)

Napomena: Stopa rasta na osnovi transakcija od ožujka 2019. isključuje učinak reklasifikacije novčanih fondova.

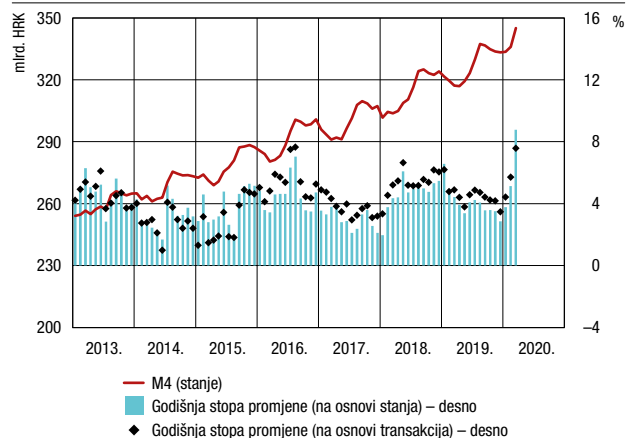
Izvor: HNB

Slika 46. Plasmani kreditnih institucija i novčanih fondova središnjoj državi

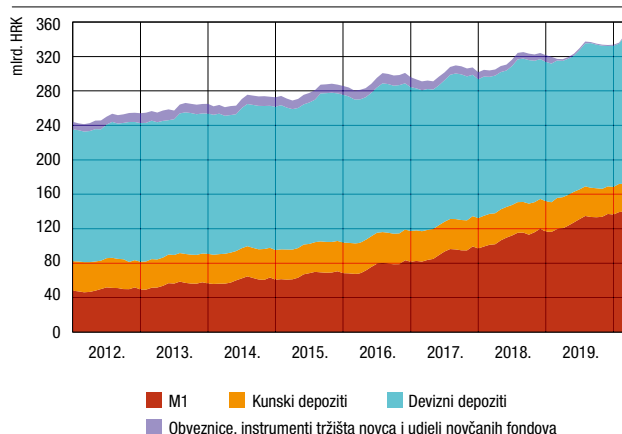
Izvor: HNB

Slika 49. Ukupna likvidna sredstva (M4)

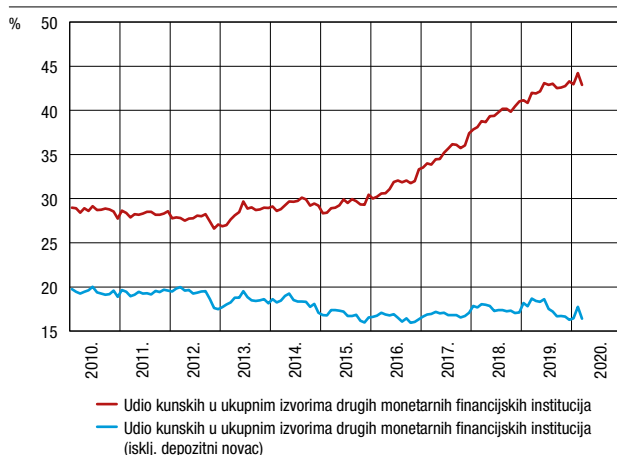
Izvor: HNB

Slika 50. Struktura monetarnog agregata M4

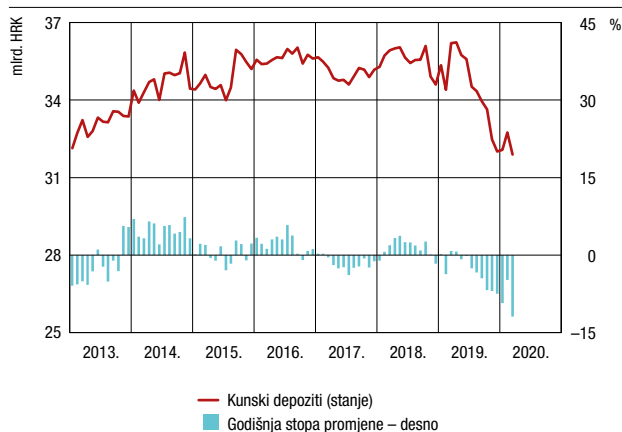
Izvor: HNB

Slika 53. Udio kunskih izvora

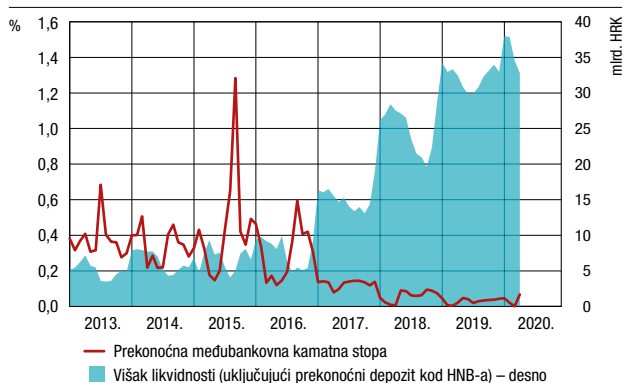
Izvor: HNB

Slika 51. Kunske štedne i oročene depozite

Izvor: HNB

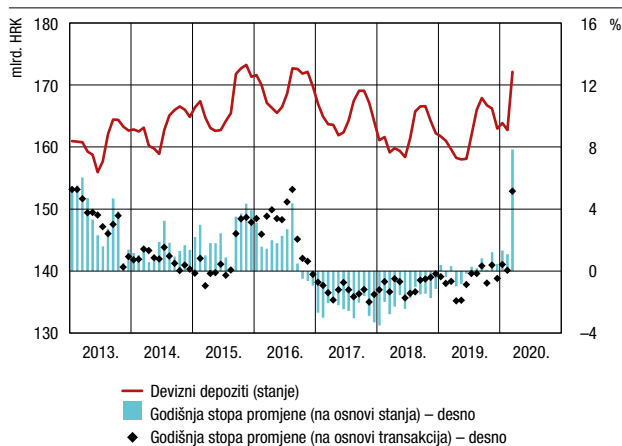
Slika 54. Likvidnost banaka i prekoćna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem

Napomena: Višak likvidnosti je razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve. Prekoćna kamatna stopa se do kraja 2015. odnosi na prekoćnu međubankovnu kamatnu stopu, dok se od početka 2016. odnosi na prekoćnu kamatnu stopu na trgovanje banaka depozitnim novcem.

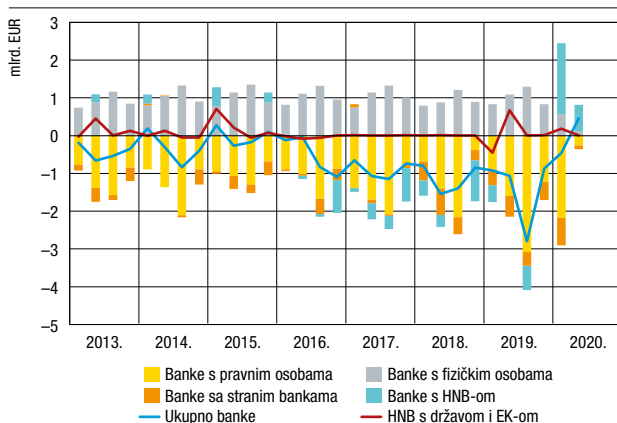
Izvor: HNB

Slika 52. Devizni depoziti

Izvor: HNB

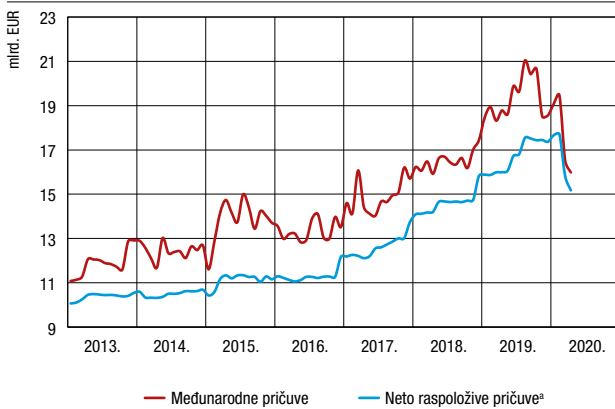
Slika 55. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za drugo tromjesečje 2020. odnose se na travanj.

Izvor: HNB

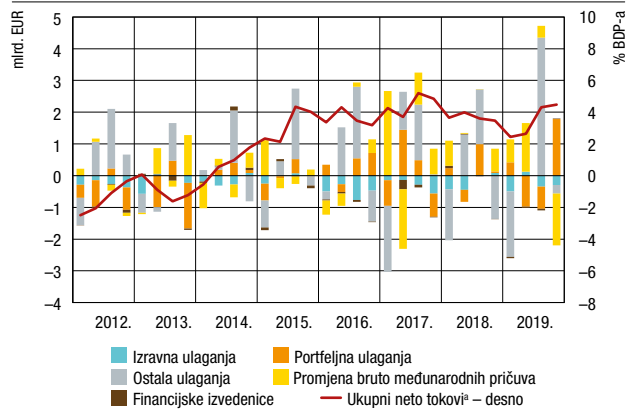
Slika 56. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke
tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

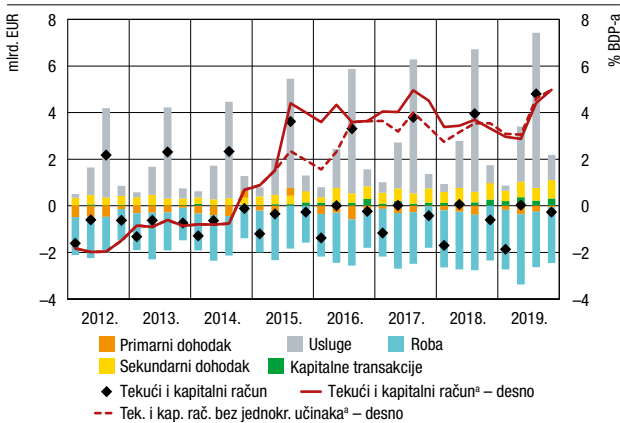
Slika 58. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja
Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

Slika 57. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

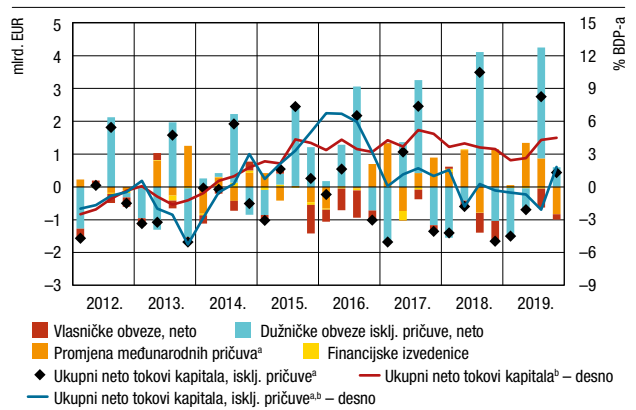

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski frank u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

Izvor: HNB

Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema
vlasničko-dužničkom odnosu

^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca

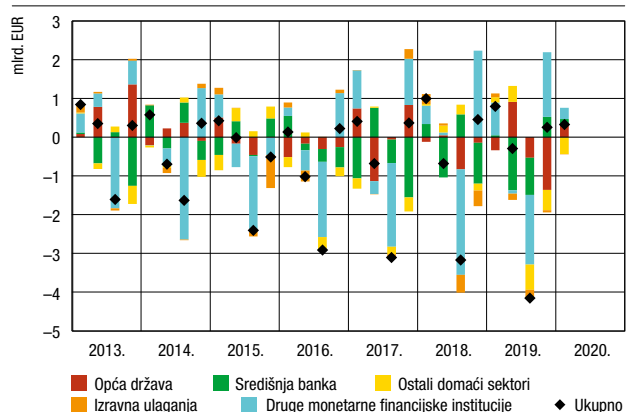
preliminarni podaci, u milijunima eura

	2018.	2019.	Indeksi	
			2018./2017.	2019./2018.
Tekuće transakcije	982	1,571	58,5	159,9
Kapitalne transakcije	730	1,117	135,7	153,1
Financijske transakcije (bez pričuva)	242	1,427	-114,5	590,2
Međunarodne pričuve HNB-a	1,545	990	59,6	64,1
Neto pogreške i propusti	75	-271	45,3	-361,2

Napomena: Prema 6. izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

Izvor: HNB

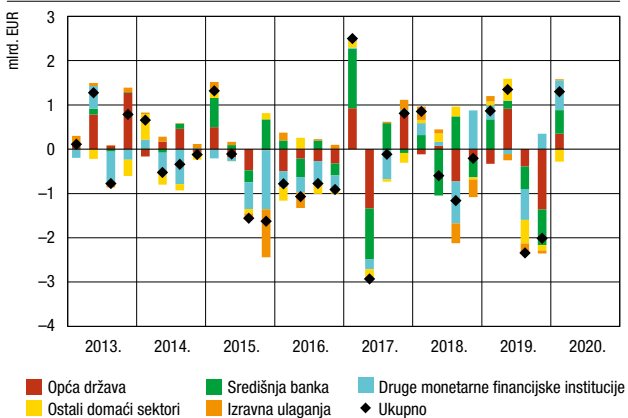
Slika 60. Transakcije neto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjen za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za prvo tromjesečje 2020. odnose se na siječanj i veljaču.

Izvor: HNB

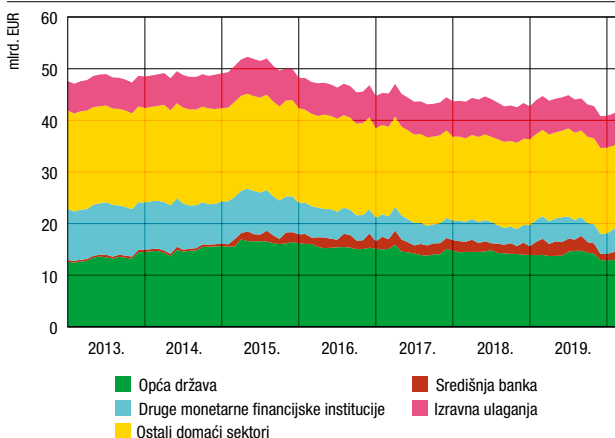
Slika 61. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za prvo tromjesečje 2020. odnose se na siječanj i veljaču.

Izvor: HNB

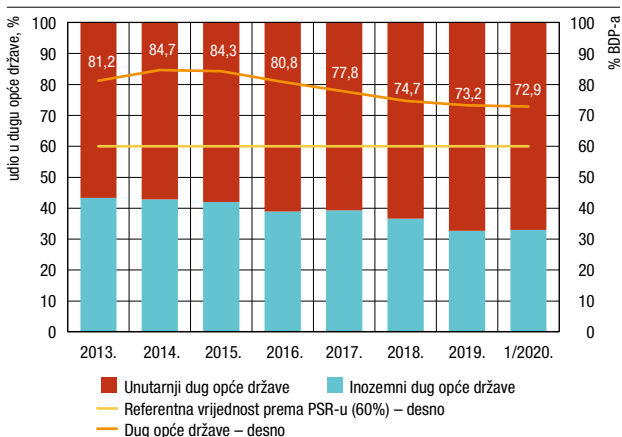
Slika 62. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Napomena: Podaci zaključno s veljačom 2020.

Izvor: HNB

Slika 63. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države

prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I. – XII. 2018.	I. – XII. 2019.
Ukupni prihodi	178.139	190.097
Izravni porezi	24.776	26.661
Neizravni porezi	76.666	81.289
Socijalni doprinosi	45.911	47.363
Ostalo	30.787	34.783
Ukupni rashodi	177.290	188.543
Socijalne naknade	59.516	62.205
Subvencije	6.132	6.195
Kamate	8.870	8.882
Naknade zaposlenicima	45.121	47.486
Intermedijarna potrošnja	31.175	33.329
Investicije	13.477	17.193
Ostalo	12.997	13.254
Neto pozajmljvanje (+) / zaduživanje (-)	850	1.553

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države

prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I. – XI. 2018.	I. – XI. 2019.
1. Prihodi	136.049	145.610
2. Prodaja nefinancijske imovine	504	772
3. Rashodi	126.510	135.487
4. Nabava nefinancijske imovine	3.292	4.290
5. Neto zaduživanje (1 + 2 – 3 – 4)	6.751	6.606

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države

u milijunima kuna

	I. 2019.	I. 2020.
Ukupna promjena duga	-778	-1,418
Promjena unutarnjeg duga	-435	-1,870
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-521	-798
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	135	-619
– Krediti	-49	-453
Promjena inozemnog duga	-343	453
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	38	0
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	-107	533
– Krediti	-274	-80
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	14	-178

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod	PDV	– porez na dodanu vrijednost
BDP	– bruto domaći proizvod	potr.	– potrošnja
BDV	– bruto dodana vrijednost	PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)	PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)	RH	– Republika Hrvatska
BZ	– blagajnički zapisi	SDR	– posebna prava vučenja
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)	SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
dep.	– depoziti	tis.	– tisuća
d. n.	– drugdje nespomenuto	T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
DZS	– Državni zavod za statistiku	TNZ	– Tržište novca Zagreb
EK	– Europska komisija	tr.	– tromjesečje
EMU	– Ekonomska i monetarna unija	TZ	– trezorski zapisi
engl.	– engleski	val.	– valutni
ESB	– Europska središnja banka		
EU	– Europska unija		
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)		
fik.	– fiksni		
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja		
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost		
HAC	– Hrvatske autoceste		
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga		
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak		
HC	– Hrvatske ceste		
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju		
HNB	– Hrvatska narodna banka		
HPB	– Hrvatska poštanska banka		
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)		
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje		
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje		
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje		
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)		
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)		
Ina	– Industrija nafte d.d.		
ind.	– industrijski		
IPC	– indeks potrošačkih cijena		
JTR	– jedinični troškovi rada		
MF	– Ministarstvo financija		
mil.	– milijun		
mlrd.	– milijarda		
MMF	– Međunarodni monetarni fond		
NDA	– neto domaća aktiva		
NIA	– neto inozemna aktiva		
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti		
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)		
OP	– obvezna pričuva		

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	∅	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		( )	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak